

ПРИРАЧНИК
Е-ПЛАКАЊЕ
ecommerce4all.eu

Поддржувач на проектот

За платформата и прирачникот	1
Процес на е-плаќање	2
Авторизација на е-трансакција	2
Клиринг и порамнување на е-трансакција	3
Безбедност на онлајн плаќања	5
Што ја прави е-трансакцијата безбедна?	5
Како да ги направите онлајн плаќањата побезбедни како е-трговец?	6
Понуда и можности	7
Комерцијална Банка	7
NLB Банка	8
Стопанска Банка	9
Уни Банка	10
Халк Банка	11
Речник со термини за е-трговија	12

За платформата

Платформата еcommerce4all.eu е ресурсен и информативен центар за клучните аспекти на е-трговија за сите пазари на ЦЕФТА (Албанија, Босна и Херцеговина, С. Македонија, Црна Гора, Молдавија, Србија и Косово*). Веб платформата се состои од релевантни податоци и ресурси за е-трговија, вклучувајќи основни податоци за е-трговија, интерактивни графикони и податоци за развојот на пазарот за е-трговија на ЦЕФТА, како и податоци за клучните аспекти на водење бизнис во е-трговија.

Податоците за клучните аспекти за водење бизнис во е-трговија се структурирани во четири модули: регулатива за е-трговија, е-плаќање, испорака и успешни приказни за е-трговија на сите пазари на ЦЕФТА. Секој од овие модули содржи релевантни информации специфични за конкретниот ЦЕФТА пазар, упатства, прирачници, документи поврзани со темата и видео презентации. Покрај четирите модули, развиен е дополнителен петти модул кој има за цел да ја претстави состојбата на е-трговијата преку статистика и податоци за развојот на пазарот на е-трговија (интерактивни графикони на состојбата на е-трговија во секој пазар и споредби на, на пример, клиенти, платежни картички, дигитални вештини, UNCTAD B2C индекс за подготвеност за е-трговија и други релевантни податоци на Еуростат). Сите податоци се презентирани и на локалниот јазик на секој од пазарите на ЦЕФТА и на англиски јазик.

Оваа веб-платформа е поддржана од Отворениот регионален фонд за Југоисточна Европа - Проект за надворешна трговија, кој го спроведува Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH во име на Европската Унија и Германското Сојузно Министерство за економска соработка и развој (BMZ).

*Оваа ознака не е во спротивност со позициите за статусот и е во согласност со Резолуцијата 1244 на UNSCR и мислењето на ICJ за прогласувањето независност на Косово.

За прирачникот

Овој прирачник е дел од модулот 4: „Е-плаќање“ на регионалната е-платформа еcommerce4all.eu, кој содржи важни информации поврзани со е-плаќањето и е-трансакциите во С. Македонија – едни од најважните процеси во работењето во е-трговијата. Целта на прирачникот е: да информира за можностите и условите за имплементирање на платежен процесор, да ги прикаже банките кои нудат имплементација на платежен процесор, да ги објасни начинот на кој што се одвива обработката на една е-трансакција и безбедноста при е-плаќање и преку речникот, да даде увид во термини поврзани со е-трговијата, преку кој сегашните и идните е-трговци ќе се запознаат со терминологијата која најчесто се користи во е-трговијата широм светот.

ПРОЦЕС НА Е-ПЛАЌАЊЕ

АВТОРИЗАЦИЈА НА ОНЛАЈН ТРАНСАКЦИЈА

Во процесирањето на онлајн трансакцијата учествуваат 5 субјекти:

- Е-трговец (продавач);
- Купувач (крајниот корисник кој ја врши трансакцијата);
- Банка прифаќач т.е “acquirer” (банка со која соработува е-трговецот);
- Картична организација (Mastercard, Visa, Diners и др.);
- Банка издавач т.е “issuer” (банката – издавач на картичката на крајниот купувач).

За да може банката прифаќач да ја процесира онлајн трансакцијата потребни се платежен портал (т.н. payment gateway) и платежен процесор.

Платежниот портал е порталот преку кој што банката прифаќач (банката на е-трговецот) ги добива податоците од картичката на купувачот за понатамошно процесирање.

Платежниот процесор претставува техничка алатка која е посредник помеѓу банките и интернационалната картична организација (Visa, Mastercard итн.) со цел да се изврши онлајн трансакцијата. Платежниот процесор може да биде во сопственост на банката (in-house) или банката може да користи надворешен платежен процесор. Процесорот испраќа податоци за клиринг до картичните организации за порамнување на средствата од трансакциите со картички.

ВАЖНО Е ДА СЕ ЗНАЕ

Е-трговецот нема никаков увид врз податоците од платежната картичка на купувачот, а истите се пренесуваат преку платежниот портал (payment gateway) директно до банката прифаќач – банката на е-трговецот, која потоа преку платежниот процесор (сопствен или надворешен) ги пренесува информациите до картичната организација која комуницира со банката издавач на картичката на купувачот.

Во Република С. Македонија постои еден локален платежен процесор – CaSys кој управува со платежниот портал cPay и вкупно 5 од 14 банки ја нудат услугата е-трговија односно се јавуваат како “acquiring” банка – тоа се: Халк Банка, Стопанска Банка АД Скопје, НЛБ Банка, Комерцијална Банка и Уни Банка.

КЛИРИНГ И ПОРАМНУВАЊЕ НА Е-ТРАНСАКЦИЈА

Клиринг е размена на информации за трансакциите помеѓу банката на е-трговецот и банката што ја издава картичката, преку картичните организации Visa или MasterCard.

Порамнувањето е процес на размена на средства помеѓу издавачот на картичката и банката на е-трговецот за да се заврши трансакцијата.

Клирингот и порамнувањето на трансакцијата со картичка се олеснува преку размена на податоци за трансакциите, која е електронската инфраструктура што ја имаат поставено Visa и MasterCard за да ги обработуваат финансиските трансакции помеѓу нивните банки членки. Клирингот и порамнувањето на трансакцијата се случуваат последователно.

Процесот на порамнување може малку да варира од една до друга банка за процесирање, но генерално поминува низ следните фази:

- По завршување на бизнис денот, банката на е-трговецот ги доставува информациите за трансакцијата до соодветната картичната организација (Visa или MasterCard).
- Картичната организација врши клиринг и порамнување и ги испраќа информациите за трансакцијата до банката – издавач на картичката, а потоа ги подмирува со кредитирање на сметката на банката на е-трговецот и задолжување на сметката на издавачот на картичката.
 - Износот што се кредитира во банката на е-трговецот е еднаков на износот на трансакцијата, минус надоместоци и минус провизијата (надоместокот што Visa и MasterCard го наплаќаат за процесирање на секоја трансакција со картичка).

- Износот што се задолжува од сметката на издавачот на картичката е еднаков на износот на трансакцијата, минус надоместоци за обратборка утврдени од Visa и MasterCard.
- Банката на е-трговецот ги добива своите средства, обично во рок од 24 часа од трансакцијата и ја кредитира сметката на е-трговецот, обично во рок од 48 часа од трансакцијата. Е-трговецот добива износ што е еднаков на износот што се кредитира на сметката на банката што ја обработува трансакцијата, минус трошоците за обработка на плаќањата (стапките и надоместоците што трговецот се согласил да ги плати за услугите за обработка на картички).
- Издавачот на картичката информира за направената трансакција на сметката на сопственикот на картичката.

БЕЗБЕДНОСТ НА ОНЛАЈН ПЛАЌАЊА

Една од поважните работи при е-плаќањето е безбедноста. Целата суштина на процесот на онлајн плаќање е да му обезбеди на е-трговецот способност да управува со трансакцијата во безбедна средина.

ШТО ЈА ПРАВИ Е-ТРАНСАКЦИЈАТА БЕЗБЕДНА?

Платежниот портал можат да им обезбеди на е-продавниците алатки за спречување измами, како што се системи за верификација на адреса, 3DS автентикација, системи за мониторинг и спречување на сомнителни и ризични трансакции и оперативни процеси со кои значително се намалуваат ризиците од измама доколку се користат во комбинација.

Дополнително, процесорите за плаќање влијаат на процесот на усогласеност со безбедноста, бидејќи тие мора да се сертифицирани за PCI-DSS стандардот.

Денес постојат неколку **стандарди и регулативи** за да се заштитат е-трговците и купувачите од измами со плаќање преку Интернет.

- Првиот слој на заштита е од **безбедносните стандарди за платежни картички** како што е 3D Secure стандардот. Дополнително, за да прифатат плаќања со кредитна картичка преку Интернет, е-трговците и нивните платежни портали треба да бидат усогласени со PCI-DSS стандардот.
- Покрај усогласеноста со PCI, е-трговците што продаваат во Европа кои сакаат да прифаќаат плаќања со картичка мора да се усогласат и со **регулативите за плаќање** – PSD2 (Директива за платежни услуги), која спроведува силни механизми за автентикација при процесите на онлајн плаќање, како што е SCA (силна автентикација на клиентите).
- Освен регулативите за плаќање, онлајн трансакциите се опфатени и со **регулативи за заштита на податоците**. Трговците во Македонија треба да се усогласат со GDPR – регулатива која регулира како се постапува со приватноста на податоците на потрошувачите и директно влијае на процесот на плаќање.

Во однос на безбедноста на специфичните начини на плаќање:

- **Кредитните картички** се меѓу средствата за плаќање кои се сметаат за најбезбедни за онлајн трансакции, бидејќи се опфатени со толку многу регулативи, вклучувајќи 3DS автентикација и PSD2 во Европа.
- **Е-паричниците (e-wallets)** нудат строга безбедност, бидејќи нивниот тек на плаќање не вклучува споделување на банкарските податоци на корисникот со е-трговецот и со нивниот платежен портал.

КАКО ДА ГИ НАПРАВИТЕ ОНЛАЈН ПЛАЌАЊАТА ПОБЕЗБЕДНИ КАКО Е-ТРГОВЕЦ?

Како е-трговец, постојат голем број тактики што можете да ги примените за да ја осигурате безбедноста на е-плаќањата. Покрај потсетувањето на потрошувачите за придобивките од онлајн плаќањата, научете ги како безбедно да вршат онлајн плаќања и што прави вашиот бренд на ова поле.

- **Направете корисниците да се чувствуваат безбедно на вашиот сајт или на вашата апликација** - Користете SSL/TLS сертификат кој автоматски ќе ја прикаже иконата во форма на катанец – знак дека купувачите се поврзуваат со безбедни трансакции, кој се наоѓа во делот на веб адреси на пребарувачот (пр. Google Chrome) и поставете икони за начините на плаќање што вашите корисници ги препознаваат и им веруваат, како Visa, Mastercard, Diners, итн.(најчесто во футерот на веб страницата).
- **Корисниците нека бидат во тек** - Комуникацијата со корисниците за статусот на нивните нарачки, детали за испорака и минати нарачки го прави целиот процес на онлајн плаќање потранспарентен и поотпорен на обидите за измама.
- **Прегледајте ги вашите нарачки** - За да ја задржите контролата врз вашите нарачки, преземете акција за периодично да ги прегледувате. На овој начин ќе откриете дали има некоја сомнителна активност или обиди за измама на вашите системи.
- **Користете платежен портал со имплементиран 3D Secure протокол** - Не само што обезбедува дополнителен слој на безбедност со автентикација на два фактори, туку ги штити и е-трговците од несакани трошоци за поврат.

ПОНУДА И МОЖНОСТИ

**Комерцијална
банка**

Оддел / одговорно лице: Одделение за банкарски картички

Контакт е-маил: Комерцијален дел: e-commerce@kb.mk

Контакт телефон: /

Мобилно банкарство: App Store, Google Play, AppGallery

Година од кога се нуди е-трговија	2011
Платежен процесор за е-транзакции	Casys
Payment gateway	cPay [Casys]
Дали трговецот има трошоци за започнување со онлајн плаќања	Зависно од договорот (од 0 до 500 мкд + ДДВ/месечно)
Дали трговецот плаќа месечен/годишен надомест за овозможување онлајн плаќања?	до 500 денари + ДДВ / месечно
Провизија за процесирање на трансакцијата	до 2.4%
3D безбедносна автентикација	✓
iFrame технологија	✓
Приспособување на веб страната на е-трговецот со свој брендинг	✓
Plugins за интеграција со најпопуларни e-commerce платформи	✓
API (поврзување на системот на банката со надворешни системи)	✓
Повторени плаќања (Recurring payments)	✓
Зачувување на картичката за идни плаќања кај е-трговецот (Card on file)	✓
Е-трговецот може самостојно да рефундира трансакции (преку веб интерфејс)	✓
Можност за парцијална рефундација на трансакција	✓
Овозможување на плаќање на рати за купувачите кај е-трговецот	✗
Дополнителни функционалности и услови	/

Оддел / одговорно лице: Служба за централизирана продажба
Контакт е-маил: Комерцијален дел: CentraliziranaProdazba@nlb.mk;
Технички дел: ecommerce@nlb.mk
Контакт телефон: 02/5100-446 / 02/5100 455 / 02/5100 456
Мобилно банкарство: App Store, Google Play, AppGallery

Година од кога се нуди е-трговија	2009
Платежен процесор за е-трансакции	Bankart
Payment gateway	IXOPAY
Дали трговецот има трошоци за започнување со онлајн плаќања	Зависно од договорот со трговецот
Дали трговецот плаќа месечен/годишен надомест за овозможување онлајн плаќања?	Зависно од договорот со трговецот
Провизија за процесирање на трансакцијата	од 2% до 3%
3D безбедносна автентикација	✓
iFrame технологија	✓
Приспособување на веб страната на е-трговецот со свој брендинг	✓
Plugins за интеграција со најпопуларни e-commerce платформи	✓
API (поврзување на системот на банката со надворешни системи)	✓
Повторени плаќања (Recurring payments)	✓
Зачувување на картичката за идни плаќања кај е-трговецот (Card on file)	✓
Е-трговецот може самостојно да рефундира трансакции (преку веб интерфејс)	✓
Можност за парцијална рефундација на трансакција	✓
Овозможување на плаќање на рати за купувачите кај е-трговецот	✓
Дополнителни функционалности и услови	✓

Оддел / одговорно лице: Сектор за картици производи и директно банкарство / Стефан Пепоски и Љупчо Иванов
Контакт е-маил: stefan.peposki@stb.com.mk / Ljupco.ivanov@stb.com.mk
Контакт телефон: 071/351-960 – Стефан Пепоски | 072/713-714 – Љупчо Иванов
Мобилно банкарство: Google Play, AppGallery

Година од кога се нуди е-трговија	2009
Платежен процесор за е-трансакции	Casys
Payment gateway	cPay [Casys]
Дали трговецот има трошоци за започнување со онлајн плаќања	Да - еднократен трошок од 3100 ден. кој вклучува техничка поддршка при имплементација
Дали трговецот плаќа месечен/годишен надомест за овозможување онлајн плаќања?	Да
Провизија за процесирање на трансакцијата	од 1,95% до 2,45%
3D безбедносна автентикација	✓
iFrame технологија	✓
Приспособување на веб страната на е-трговецот со свој брендинг	✓
Plugins за интеграција со најпопуларни e-commerce платформи	✓
API (поврзување на системот на банката со надворешни системи)	✓
Повторени плаќања (Recurring payments)	✓
Зачувување на картичката за идни плаќања кај е-трговецот (Card on file)	✓
Е-трговецот може самостојно да рефундира трансакции (преку веб интерфејс)	✓
Можност за парцијална рефундација на трансакција	✓
Овозможување на плаќање на рати за купувачите кај е-трговецот	✗
Дополнителни функционалности и услови	/

Оддел / одговорно лице: Сектор за дигитално банкарство и депозити за корпоративни клиенти

Контакт е-маил: verica.serafimov@unibank.com.mk

Контакт телефон: 070/727-447

Мобилно банкарство: Google Play, App Store

Година од кога се нуди е-трговија	2008
Платежен процесор за е-транзакции	Casys
Payment gateway	cPay [Casys]
Дали трговецот има трошоци за започнување со онлајн плаќања	Да (1.200 ден. еднократен трошок)
Дали трговецот плаќа месечен/годишен надомест за овозможување онлајн плаќања?	Да, од 600 ден. месечно
Провизија за процесирање на трансакцијата	2.2% до 2.6%
3D безбедносна автентикација	✓
iFrame технологија	✓
Приспособување на веб страната на е-трговецот со свој брендинг	✓
Plugins за интеграција со најпопуларни e-commerce платформи	✗
API (поврзување на системот на банката со надворешни системи)	✗
Повторени плаќања (Recurring payments)	✓
Зачувување на картичката за идни плаќања кај е-трговецот (Card on file)	✓
Е-трговецот може самостојно да рефундира трансакции (преку веб интерфејс)	✓
Можност за парцијална рефундација на трансакција	✓
Овозможување на плаќање на рати за купувачите кај е-трговецот	✗
Дополнителни функционалности и услови	/

Оддел / одговорно лице: Дирекција за алтернативни канали на дистрибуција-маркетинг; Дирекција за алтернативни канали на дистрибуција-операции;

Контакт е-маил: E-Commerce@halkbank.mk ; CardsMarketing@halkbank.mk

Контакт телефон: 02/3296 330

Мобилно банкарство: App Store, Google Play, AppGallery

Година од кога се нуди е-трговија	2008
Платежен процесор за е-транзакции	Payten [Asseco]
Payment gateway	cPay [Casys]
Дали трговецот има трошоци за започнување со онлајн плаќања	Не
Дали трговецот плаќа месечен/годишен надомест за овозможување онлајн плаќања?	Да, месечен/ годишен надомест
Провизија за процесирање на трансакцијата	од 2.5% до 6%
3D безбедносна автентикација	✓
iFrame технологија	✓
Приспособување на веб страната на е-трговецот со свој брендинг	✓
Plugins за интеграција со најпопуларни e-commerce платформи	✗
API (поврзување на системот на банката со надворешни системи)	✓
Повторени плаќања (Recurring payments)	✓
Зачувување на картичката за идни плаќања кај е-трговецот (Card on file)	✓
Е-трговецот може самостојно да рефундира трансакции (преку веб интерфејс)	✓
Можност за парцијална рефундација на трансакција	✓
Овозможување на плаќање на рати за купувачите кај е-трговецот	✓
Дополнителни функционалности и услови	/

РЕЧНИК СО ТЕРМИНИ ЗА Е-ТРГОВИЈА

*Речникот е структуриран по A-Z редослед

A **Acquirer**

Стекнувач - Финансиска институција или провајдер на услуги за трговци (MSP) што обработува и работи со трансакции со кредитни картички за деловен или друг трговски клиент.

Acceptor

Прифаќач - трговец или друг ентитет кој прифаќа платежен инструмент презентирани од клиент со цел да префрли средства на тој трговец или друг ентитет.

Acquiring processor

Процесор за стекнување - Процесор за кредитна картичка што го користи стекнувачот за да може стекнувачот да им понуди на трговците различни кредитни услуги, вклучувајќи наплата, известување, расчистување и подмирување, така што стекнувачот може да им понуди на трговците различни кредитни услуги, вклучувајќи наплата, известување, расчистување и порамнување.

Alternative Payments

Алтернативни плаќања - се однесува на начини на плаќање кои се користат како алтернатива за плаќање со кредитна картичка. Повеќето алтернативни плаќања се развиени специјално за е-трговија. Тие можат да бидат вредносни картички, дигитални паричници и други алтернативни начини на плаќање кои се специфични за географските региони и целната публика.

API - интерфејс за програмирање на апликации

Authentication

Автентикација - Безбедносен механизам за проверка на: 1) идентитет на поединец или друг ентитет (вклучувајќи верификација со помош на компјутер или компјутерска апликација); и 2) степенот на овластување на тоа лице или субјект (т.е. способноста на тоа лице или субјект да извршува конкретни задачи или активности).

Authorization

Авторизација/Овластување - Процес преку кој трговците бараат одобрение за трансакција со кредитна или дебитна картичка од банката на клиентот. Банката проверува дали сметката е активна и има доволно кредит или средства за да се изврши трансакцијата.

Authorization Code

Код за авторизација/овластување - Шифрата доделена на трансакцијата откако ќе биде одобрена од процесорот.

B Backup System

Резервен систем - Систем дизајниран да го замени примарниот систем во случај примарниот систем да не може да функционира од која било причина.

Bank Account Number (BAN)

Број на банкарска сметка - Број на банкарска сметка обезбедена за дадена трансакција. За секоја трансакција за наплата или враќање на средствата за e-Check, мора да се обезбеди целосен број на банкарска сметка.

Bank Account Type

Тип на банкарска сметка - Ова го означува типот на банкарска сметка обезбедена од клиент за трансакција.

Bank Identification Number (BIN)

Банкарски идентификациски број - првите шест цифри од која било кредитна картичка, дебитна картичка или друг сличен финансиски инструмент. BIN не само што може да ја идентификува банката од која е издадена картичката, туку може да ја идентификува и мрежата на која припаѓа картичката.

Bill of exchange

Меница - Писмена наредба од една страна (трасантот) до друга (трансактот) со која се наложува да плати одредена сума на барање или на одреден датум на трасантот или на трето лице определено од трасантот. Овие се широко користени за финансирање на трговијата и за добивање кредит.

C Card Data / Customer Card Data

Податоци за картичка / Податоци за картичка на клиентот - Податоците на картичката го вклучуваат бројот на примарна сметка (PAN), а може да го вклучуваат и името на сопственикот на картичката и датумот на истекување. PAN-от е видлив на предната страна на картичката и е кодиран во магнетната лента на картичката и/или во вградениот чип.

Card Issuer

Издавач на картичка - 1) Финансиската институција или трговец на мало што го овластува издавањето на картичка на потрошувач (или друга организација) и е одговорен за користењето на картичката. Издавачот го задржува целосното овластување за користење на картичката од страна на лицето на кое му е издадена картичката. 2) Секоја банка или организација која издава банкарски картички на оние кои аплицираат за нив. 3) Секоја организација која користи или издава личен идентификациски број (ПИН).

Card Verification Code (CVC)

Код за верификација на картичката (CVC) - Единствена вредност пресметана од податоците кодирани на магнетната лента на картичката, потврдувајќи ги информациите за картичката за време на процесот на овластување.

CVC2/CVV2 (Card Verification Code and Card Verification Value)

Код за потврда на картичката и вредност за потврда на картичката - ова се термини што се користат за шифрите отпечатени на таблата за потпис на сопственикот на картичката по целосниот или делумниот број на сметката како безбедносна карактеристика. Кога е обезбедено од сопственикот на картичката и содржан во записот за овластување, му овозможува на издавачот да го потврди физичкото присуство на картичката. Трговецот има права за повторно претставување и дополнителна заштита за специфични шифри за поврат на наплата кога ќе дојде до одобрување на издавачот и автентикација на оваа вредност. Применливо за трансакции без картичка.

Card Verification Value (CVV)

Вредност за верификација на картичката (CVV) - Единствена вредност пресметана од податоците кодирани на магнетната лента на VISA картичката, потврдувајќи ги информациите за картичката за време на процесот на овластување.

CVV2 Status

Статус на CVV2 - Оваа вредност го означува нивото на совпаѓање помеѓу кодот CVV2 внесен на трансакцијата и вредноста што е во датотека во компанијата за кредитна картичка на клиентот. Обезбедени се шифра и наративен опис што ги означува резултатите вратени од процесорот.

Cardholder

Сопственик на картичка - Лицето на кое му е издадена банкарска картичка или лице овластено да ја користи картичката.

Chip

Чип - Мал квадрат од тенок полупроводнички материјал, како што е силикон, кој е хемиски обработен за да има специфичен сет на електрични карактеристики како складирање на колото и/или логички елементи.

D *Data Encryption Standard*

Стандард за шифрирање на податоци - Методот што се користи за мешање на порака или други податоци во кодирана серија на битови пред преносот.

Debit

Дебит - наплата на сметката на банкарска картичка на клиентот.

Debit Card

Дебитна картичка - која било картичка што примарно пристапува до депозитна сметка.

Digital payment token

Токен за дигитално плаќање - дигитално претставување на вредноста поткрепена со побарувања или средства деноминирани во евра или откупливи во евра, или кои се однесуваат на други дигитални средства кои се прифатени според правилата на шемата за електронски инструменти за плаќање за цели на плаќање или за извршу-

вање на обврските за плаќање во евра и кој овозможува пренос на вредноста помеѓу крајните корисници. Во зависност од основниот дизајн, дигиталните токени за плаќање може да се користат за да се изврши пренос на вредност без нужно да се вклучи централна трета страна и/или да се користат сметки за плаќање. Терминот токен за дигитално плаќање исклучува „токенизација“ на чувствителни податоци со сурогат вредност што се спроведува од безбедносни причини за да се заштитат оригиналните податоци и каде што токениот не претставува средство или барање евидентирано на друго место.

Digital Wallets

Дигитални паричници - Дигиталните паричници се алатки за онлајн плаќање, обично во форма на мобилна апликација. Исто така познат како електронски паричник, е-паричник или мобилен паричник. Паричникот безбедно складира виртуелни верзии на информации за плаќање - вклучувајќи банкарски сметки, дебитни картички и кредитни картички, така што клиентот нема потреба да внесува детали за картичката или воопшто да носи физичка картичка за да врши плаќања.

E EFTPOS terminal - Терминал кој фаќа информации за плаќање со електронски средства и ги пренесува таквите информации онлајн или офлајн.

Electronic Banking

Електронско банкарство - Форма на банкарство во кое средствата се пренесуваат преку размена на електронски сигнали помеѓу финансиските институции, наместо преку размена на готовина, чекови или други инструменти.

Electronic Bill Payment (E-Pay)

Електронско плаќање на сметки (Е-плаќање) - Алтернатива на хартиените чекови за плаќање сметки. Потрошувачите можат да користат компјутери, телефони, или банкомати за да испратат електронски инструкции до нивната банка или добавувач на плаќање сметки за да ги подигнат средствата од нивните сметки и да им платат на трговците.

E-commerce

Е-трговија - продажба или купување на стоки или услуги преку електронски трансакции извршени преку интернет или други мрежи со посредство на компјутер, мобилен, таблет или друг електронски уред.

Electronic Bill Presentment and Payment (EBPP; electronic invoicing)

Електронско прикажување и плаќање на сметките (EBPP; електронско фактурирање) - Процес што компаниите го користат за наплата на плаќањата по електронски пат. Таа стана основна компонента на онлајн банкарството во многу финансиски институции денес. Другите индустрии - вклучувајќи обезбедувачи на осигурување, телекомуникациски компании и комунални услуги - исто така зависат од услугите на EBPP.

Electronic money

Електронски пари - Електронските пари (е-пари) се општо дефинирани како електронска продавница со парична вредност на уред што може да биде широко користен за плаќање на субјекти различни од издавачот на е-пари. Уредот делува како припејд носител кој не мора да вклучува банкарски сметки во трансакциите.

Electronic payment instrument

Инструмент за електронско плаќање - „чадор“ термин што се користи за опишување на кој било физички или дигитален инструмент што се користи за правење безготовински трансакции, олеснувајќи го движењето од банкарската сметка на клиентот до сметката на трговецот. Најчесто користените примери вклучуваат кредитни картички, дебитни картички, директни задолжувања, даватели на услуги за плаќање (како PayPal) и е-паричници.

Electronic payment instrument scheme

Шема на електронски инструменти за плаќање - Збир на формални, стандардизирани и заеднички правила кои овозможуваат пренос на вредноста помеѓу крајните корисници со помош на електронски платежни инструменти.

Encryption

Шифрирање - Техника на автоматско мешање на податоците во терминалот или компјутерот пред податоците да се пренесат за безбедносни/против-измамнички цели.

End-to-End Encryption

End-to-end шифрирање - непречена заштита на интегритетот и доверливоста на пренесените податоци со нивно кодирање на почетокот и декодирање на крајот на трансакцијата.

End User

Краен корисник - Физичко или правно лице кое користи електронски платежен инструмент регулиран со шема/аранжман за пренос на вредност, во својство на исплатувач, примач на плаќање или и двете.

F Firewall

Заштитен ѕид - Хардвер и/или софтвер кој ги штити мрежните ресурси од неовластен пристап. Заштитниот ѕид дозволува или негира комуникација помеѓу компјутери или мрежи со различни нивоа на безбедност врз основа на збир правила и други критериуми.

H Hosting Provider

Давател на хостинг - Нуди различни услуги на трговците и другите даватели на услуги, каде што податоците на нивните клиенти се „домаќини“ или резидентни на серверите на давателот. Вообичаените услуги вклучуваат заеднички простор за повеќе трговци на серверот, обезбедување на посветен сервер за еден трговец или веб-апликации како веб-локација со опции за „кошничка за купување“.

I **Issuing Bank**

Банка издавач - банка или друга финансиска институција која издава секаков вид картички (дебитни, кредитни, припејд, е-пари) на клиентите.

M Malware - Малициозен софтвер дизајниран да се инфилтрира во компјутерски систем за да украде податоци или да ги оштети апликациите или оперативниот систем. Таквиот софтвер обично влегува во мрежа за време на многу активности одобрени од бизнисот, како што се преку е-пошта или прелистување веб-локации. Примерите за малициозен софтвер вклучуваат вируси, тројанци (или тројански коњи), шпионски софтвер, adware и rootkits.

Merchant Bank

Трговска банка - банка или финансиска институција која обработува плаќања со кредитна и/или дебитна картичка во име на трговци.

Merchant Account

Трговска сметка - Сметка од банка или финансиска институција која трговецот ја користи специјално за прифаќање средства на различни начини, вклучително и од електронски плаќања, како што се кредитни или дебитни картички.

Mobile payment (m-payment)

Мобилно плаќање (m-payment) - Плаќање каде што мобилниот уред се користи барем за иницирање на налогот за плаќање и потенцијално, исто така, за пренос на средства.

Mobile Payment Acceptance

Прифаќање плаќања со мобилни телефони - Користење на мобилен уред за прифаќање и обработка на трансакции за плаќање. Мобилниот уред обично се поврзува со комерцијално достапен додаток за читач на картички.

Multi-Factor Authentication

Мулти-факторска автентикација - Метод за автентикација на корисник кога се потврдени два или повеќе фактори. Овие фактори вклучуваат нешто што корисникот го има (како што е паметна картичка или електронски уред), нешто што корисникот го знае (како лозинка, фраза или PIN) или нешто што корисникот е или прави (како отпечатоци од прсти, други форми на биометрија, итн.).

N **Net Payment**

Нето плаќање - Плаќање на трговецот за продажни нацрти со помалку кредити минус соодветниот надоместок за попуст.

Net Revenue

Нето приход - Попуст приход намален за размена на расход.

Net Settlement

Нето порамнување - Порамнување, преку вистински трансфер на средства, на нето ефектот од серија финансиски трансакции кои вклучуваат клиенти на две или повеќе банки.

Notification of Change

Известување за промена - Се дава известување до трговец од банка или друга финансиска институција што означува дека имало грешка со некои од информациите за сметката што биле дадени со одредена трансакција. Известувањето за промените ги вклучува точните информации за сметката.

O Online card transaction

Онлајн трансакција со картичка - трансакција со картичка која е овластена по експлицитно одобрение од издавачот во моментот на трансакцијата.

Online Payments

Плаќања преку Интернет - Процес на електронска размена на пари за плаќање на стоки или услуги, користејќи интернет, компјутерски мрежи и дигитално складирани системи на вредности.

P P2P Payment - Peer-to-peer мрежа е дизајнирана околу идејата за еднакви peer јазли кои истовремено функционираат и како „клиенти“ и „сервери“ на другите јазли на мрежата.

Payer

Исплаќач - Страната во трансакцијата за плаќање што го издава платниот налог или се согласува на пренос на средства на примачот.

Payment

Плаќање - Во строга смисла, плаќањето е пренос на средства што ја исполнува обврската на исплатувачот во однос на примачот. Меѓутоа, во техничка или статистичка смисла, често се користи како синоним за „налог за трансфер“.

Payment Application

Апликација за плаќање - Поврзана со PA-DSS, софтверска апликација која складира, обработува или пренесува податоци на сопственикот на картичката како дел од овластувањето или порамнувањето на платежните трансакции.

Payment Application Vendor

Добавувач на апликации за плаќање - Субјект кој продава, дистрибуира или лиценцира апликација за плаќање на POS интегратори/препродавачи за интеграција во системи за плаќање на трговци, или директно на трговци за нивна сопствена инсталација и употреба.

Payment Card

Платежна картичка - платежен инструмент, кој се заснова на правилата на шемата со картички, што се користи за подигање или пласирање готовина и/или овозможување пренос на вредност на барање на исплатувачот (преку примачот) или на примачот во однос на сметка на крајниот корисник поврзана со картичката.

Payment Gateway

Порта за плаќање - Електронски систем кој им овозможува на трговците да поднесуваат платежни трансакции до мрежите за обработка на плаќања. Овој систем, исто така, им дава на трговците извештаи за трансакциите, како и услуги за управување и наплата.

Payment Order

Налог за плаќање - Упатство испратено од исплатувач или примач до давател на платежни услуги со барање да се изврши платежна трансакција.

Payment processor

Процесор за плаќање - Процесор за плаќање е компанија која управува со процесот на трансакција со картичка, делувајќи како еден вид посредник помеѓу банката и трговецот. Процесорот за плаќање ги доставува информациите од картичката на клиентот до банката на трговецот и банката на клиентот.

Payment service provider

Давател на платежни услуги - физичко или правно лице кое обезбедува услуги (на пр. издавање, стекнување, овластување на трансакции, автентикација на крајните корисници) што овозможува пренос на вредноста помеѓу крајните корисници. Ова ги вклучува и давателите на услуги за крипто-средства при доставување услуги поврзани со дигитални токени за плаќање.

Payment service user

Корисник на платежна услуга - Физичко или правно лице кое користи платежна услуга во својство на исплатувач, примач на плаќање или и двете.

Payment System

Систем за плаќање - го опфаќа целиот процес за прифаќање плаќања со картичка во локација на трговец на мало (вклучувајќи продавници/е-продавници) и може да вклучува терминал за плаќање, електронска каса, други уреди или системи поврзани со терминалот за плаќање (за на пример, Wi-Fi за поврзување или компјутер што се користи за залихи), сервери со компоненти за е-трговија, како што се страници за плаќање, и врски до трговска банка.

PIN (Personal Identification Number)

ПИН (Личен идентификациски број) - доверливиот индивидуален број или код што го користи сопственикот на картичката за да ја потврди сопственоста на картичката.

PIN Authorization Request

Барање за овластување за PIN - Постапка што му овозможува на издавачот да го потврди идентитетот на сопственикот на картичката со споредување на PIN-от со броевите на сметките.

PIN Verification

Потврда со PIN - Постапка што се користи од или во име на учесникот-издавач за да се потврди идентификацијата на Имателот на картичката како резултат на употребата на PIN-от по приемот на барање за трансакција.

R *Receipt*

Потврда/Сметка - Опис на печатена копија на трансакцијата што се случила во продажното место, што содржи минимум: датум, име/локација на трговецот, број на примарна сметка, тип на сметка до која е пристапено, износ, референтен број и шифра за акција .

Receiver

Примач - Поединецот, компанијата или институцијата што му дала дозвола на зачетникот да издаде поврат или да наплати трансакција на нивната банкарска сметка.

Retailer

Трговец на мало - Во услови на е-трговија, секој бизнис што прифаќа кредитни или дебитни картички, алтернативни начини на плаќање или дигитални паричници, како извор на плаќање. Трговецот на мало е страната која нуди стоки за продажба или дава услуги во замена за плаќање.

S *Secure Payment Page*

Безбедносна страница за плаќање - безбедносна страница за плаќање ги уверува потрошувачите дека нивните информации за плаќање се шифрирани за приватност и интегритет на податоците пред да бидат испратени преку Интернет. Оваа страница обично се идентификува со „s“ во <https://> (наместо <http://>). Давателите на портали за плаќање ја овозможуваат оваа неопходна врска за е-трговија со хостирање на софтверот за портал за плаќање и поединечни безбедни страници за плаќање на нивните сопствени сервери.

Security Code

Безбедносен код - три или четирицифрена вредност отпечатена на предната или задната плоча со потпис на платежната картичка. Овој код е уникатно поврзан со поединечна картичка и се користи како дополнителна проверка за да се осигура дека картичката е во сопственост на легитимниот сопственик на картичката, обично за време на трансакција.

Service Provider

Давател на услуги - деловен субјект кој обезбедува различни услуги на трговците. Вообичаено, овие ентитети складираат, обработуваат или пренесуваат податоци од картичката во име на друг ентитет (како што е трговец) или се управувани даватели на услуги кои обезбедуваат управувани заштитни сидови, откривање на упад, хостирање и други услуги поврзани со ИТ.

Seller or Online Seller

Продавач или онлајн продавач - Поединец или бизнис кој продава производи или услуги и може да прифати плаќање за производи и услуги преку сметка на Продавачот.

Shopping Cart Software

Софтвер за кошничка - Софтверот за кошничка му овозможува на сопственикот на картичката да избере предмети од онлајн продавница и да ги стави во виртуелна

кошничка. Кошничката за купување запомнува кои ставки се избрани додека сопственикот на картичката гледа други ставки во виртуелниот излог, чува тековен вкупен износ и може да пресмета даноци и испорака. Ставките во кошничката на крајот се начуваат доколку сопственикот на картичката избере.

T *Transaction*

Трансакција - Секој настан што предизвикува промена во финансиската позиција или нето вредноста на организацијата, како резултат на нормална активност. Аванс на средства, купување на стоки кај трговец на мало или кога заемопримачот активира револвинг кредитна линија. Активностите кои влијаат на депозитната сметка се вршат на барање на сопственикот на сметката. Еден пример за трансакција е процесот што се одвива кога сопственикот на картичката купува со кредитна картичка.

Transaction Date

Датум на трансакција - Датум на кој се случува трансакцијата. Се користи за снимање и следење трансакции.

Transaction Fees

Надоместоци за трансакции - Трошоци за услуги што му се наплаќаат на трговецот по трансакција.

Transaction ID (Trans ID)

Идентификација на трансакција (Trans ID) - на секоја трансакција во системот и е доделен единствен ID на трансакција. Овој ID може да се користи за сортирање или идентификување конкретни трансакции во системот.

Transaction Status

Статус на трансакција - Секоја трансакција во системот добива единствена статусна вредност за да се покаже моменталната состојба на обработка. Статусот на трансакцијата обезбедува збирни информации во врска со состојбата и последователните дејства што може да се извршат против трансакцијата. Следниве вредности може да се појават во полето за статус на трансакцијата: Овластено/Во очекување, Заробено/Порамнување во очекување, Кредит/Порамнување, Одбиено, Поништено, Кредитирано, Општа грешка, Грешка во комуникацијата, Успешно подмирено, Во разгледување, Прегледот не успеа.

Transaction Type

Тип на трансакција - Оваа вредност го означува типот на внесена трансакција и дејствата што можат да бидат поврзани со трансакцијата.

U *Unencrypted Data*

Нешифрирани податоци - кој било податок што може да се чита без потреба прво да се дешифрира. Исто така наречени податоци за „обичен текст/plain text“ и „чист текст/clear text“.

User account

Корисничка сметка - Сметка која се чува на име на еден или повеќе крајни корисни-

ци која се користи за започнување или прифаќање на пренос на вредност складирана или регистрирана на сметката.

V Vendor

Добавувач - Деловен субјект кој снабдува трговец со производ или услуга потребни за текот на деловното работење. Онаму каде што се нудат услуги, продавачот може да се смета за давател на услуги и може да бара пристап до физички локации или компјутерски системи во рамките на трговската средина што може да влијае на безбедноста на податоците на картичката.

Verified by Visa® - Ова е програма понудена од Visa за зголемување на безбедноста и намалување на измамите при купувања иницирани преку Интернет. Еден од 3-D Secure протоколите. Веб-страницата на трговецот се поврзува со Visa за да ги добие наведените полиња при купувањето. Овие вредности потоа се доставуваат со барањето за овластување за да се потврди дека ова е автентично купување на картичката.

Virtual Payment Terminal

Виртуелен терминал за плаќање - пристап базиран на веб-прелистувач до веб-локација на стекнувач, процесор или трета страна давател на услуги за да се овластат трансакции со платежни картички. За разлика од физичките терминали, виртуелните терминали за плаќање не читаат податоци директно од платежна картичка. Трговецот рачно ги внесува податоците за платежната картичка преку безбедно поврзаниот веб-прелистувач. Бидејќи трансакциите со платежни картички се внесуваат рачно, виртуелните терминали за плаќање обично се користат наместо физички терминали во трговски средини со мал обем на трансакции.

Virtual Private Network (VPN)

Виртуелна приватна мрежа (VPN) - VPN се состои од виртуелни кола во рамките на поголема мрежа, како што е Интернет, наместо директни врски со физички жици. VPN „тунелот“ низ поголемата мрежа прави да се создаде приватна, безбедна врска.

3-D 3-D Secure - Името за група протоколи дизајнирани како дополнителен безбедносен слој за онлајн трансакции со кредитни и дебитни картички. Секоја од главните кредитни картички има своја верзија на 3-D Secure протоколите.

Имплементатор на проектот

Проектни партнери

Оваа публикација е создадена со финансиска поддршка на Европската Унија и Германското Сојузно Министерство за економска соработка и развој (BMZ). Нејзината содржина е единствена одговорност на Македонската асоцијација за е-трговија и не мора да ги одразува ставовите на ЕУ или на Сојузното Министерство за економска соработка и развој (BMZ).